

Regionala ägarrådet Torsdag den 21 augusti kl.09.30 – 12.30
Norra Hamngatan 14, Göteborg**Närvarande:**Birgitta Johansson, VGR
Mimmi von Troil, VGR
Birgitta Adolfsson, VGR
Birgitta Losman, VGR
Margaretha Yngvesson, VGR
Anders Fasth, VGR
Sören Kviberg, VGRBilly Bertilsson, VGR
Leif Johansson, Skaraborg
Kjell Andersson, Sjuhärad
Crister Persson, Sjuhärad
Gert-Inge Andersson, Fyrbodal
Annelie Hulthén, Göteborgsregionen
Hans Bergfelt, Göteborgsregionen**Sekretariat:**Maria Larsson
Ulrika Bokeberg
Rolf Thor
Peter Skoglund**Dagordning:****Förslag till dagordning:**

1. Föregående minnesanteckningar
2. Diskussion om fortsatt arbete med översynen av aktieägaravtalet
3. Lägesrapport från skatteväxlingsgruppen
4. Lägesrapport om arbetet med alternativ bilaga 13
5. Inför verksamhetsplanen för 2010-2012
  - Struktur
  - Regionala ägarrådets temasidor
6. Kort information om Ägarforum 2008
7. Studieresan
8. Information om budgethearings för Västtrafik
9. Övriga frågor
10. Nästa möte

Förslag till dagordning:

1. Föregående minnesanteckningar

Birgitta Johansson hälsade alla välkomna tillbaka efter sommarledigheten.

Det var inga synpunkter på anteckningarna från senaste mötet den 18 juni.

Birgitta meddelade att ansökan om kostnadsutjämning är inskickad till regeringen. Birgitta påminde om att nästa möte med enbart regionala ägarrådet är flyttat från 30 oktober till 27 oktober.

2. Diskussion om fortsatt arbete med översynen av aktieägaravtalet

Rolf inledde med en återblick av vad som har hänt sedan ägarrådet startade utvärderingen av bilaga 13 förra våren. En enkät visade att ägarna i stort sett var nöjda med principerna i bilaga 13 men att man var mindre nöjd med Västtrafiks ekonomi på ägarnivå. Enkäten visade också att det fanns behov av att utveckla och förtydliga målstyrningen, ägarsamverkan och dialogen med bolaget. En projektplan beslutades i september 2007 utifrån utgångspunkterna att ta fram förslag på ny bilaga 13 och nytt avtal. Samtidigt som det arbetet inleddes varnade Västtrafik för stort underskott i ekonomin. Inom politiken började också en diskussion om ägarskapet och om det vore önskvärt/möjligt med en ägare istället för 50.

Idag är det en situation där det finns frågetecken kring ägarfrågan och vi behöver göra ett omtag med mer förankring och dialog. Ägarna behöver få tid att diskutera frågor som är viktiga utgångspunkter för det framtida avtalet som tex inflytandefrågor, regional utveckling, fokus på resenären, förutsägbar ekonomi mm.

Ledamöterna lämnade en kort rapport om läget i respektive parti kring ägarskapsfrågan.

- Birgitta Johansson meddelade att **socialdemokraterna** har sagt sig vara öppna för en lösning med en ägare.
- **Centerpartiet** hade den 15 augusti ett möte då man diskuterade ägarskapsfrågan ingående. Leif Johansson redogjorde för att man inom partiet är överrens om att problemen i första hand inte handlar om ägarstrukturen utan om annat som tex taxefrågorna, hållbarhetsperspektivet, problematiken i Göteborgsområdet. Vidare vill man se en fördjupning av hur man hanterar Göteborgsområdet ur ett resenärs-perspektiv och ekonomiskt.
- Anders Fasth rapporterade från **kristdemokraterna** där frågan är lyft inom partiet. Man har ingen klar ståndpunkt i frågan utan behöver mer tid och information för att kunna fatta beslut. Partiet ska ha en intern hearing i början av september då frågan ska diskuteras. Beslut kan ev komma inom en månad.
- Birgitta Losman redovisade att **miljöpartiet** hade ett möte i våras men att man inte har kommit fram till att förorda det ena eller det andra. Man vill hellre att det blir en fortsatt diskussion med båda alternativen. Vidare lyfte man fram vikten av att diskutera och ev prioritera trafik på delregional nivå.
- Sören Kviberg rapporterade att **vänsterpartiet** kommer att ha ett möte i mitten av september för att diskutera frågan.
- **Folkpartiet** har diskuterat frågan i våras. Birgitta Adolfsson rapporterade att man i grunden är positiv till en ägare även om man inte har tagit definitivt ställning i frågan.
- Mimmi von Troil rapporterade att **moderaterna** har haft upp ägarfrågan vid ett tillfälle i våras då man inte tog ställning.
- Billy Bertilsson meddelade att **sjukvårdspartiet** har möte på lördag då man tar upp ägarfrågan till diskussion. Partiet ser för många frågetecken kring vad som händer

med kommunernas inflytande om regionen tar över som ensam ägare samt att det är oklart hur en skatteväxling skulle slå.

En diskussion skedde om kollektivtrafikens betydelse för klimat- och trängselproblematiken som i första hand finns i Göteborgsområdet och om vikten av att ekonomin blir förutsägbar med ev fortsatt delat ägarskap. En stor utmaning är att förena landsbygdens och städernas olika behov av kollektivtrafik.

Birgitta Johansson menade att kommunerna och regionen har ett gemensamt ansvar för kollektivtrafiken. Ett politiskt ställningstagande i ägarfrågan underlättas om frågor som inflytande, ekonomi, resenärsperspektivet och hållbarhet beskrivs och diskuteras. Viktigast nu är att föra politiska samtal om dessa frågor.

Regionala ägarrådet beslutade att ge projektgruppen i uppdrag att återkomma med förslag till upplägg, inriktning samt förankrings- och beslutsprocess för det fortsatta arbetet till nästa möte den 11 september.

Utifrån tidigare uppdrag pågår ett omfattande utredningsarbete med att ta fram förslag på ny bilaga 13. Dessutom har ett arbete inletts med att utreda konsekvenser av en skatteväxling. Dessa rapporteras senare på dagordningen.

3. Lägesrapport från skatteväxlingsgruppen

Rolf Thor lämnade en lägesrapport om uppdraget att belysa konsekvenserna av en ev skatteväxling.

En arbetsgrupp har bildats för att hantera frågan med följande medlemmar:

- Dan Gustafsson, VästKom
- Eva Hessman, Göteborgs stad
- Ulf Ericsson, Tanums kommun
- Ingalill Gustafsson, Rolf Thor och Maria Larsson, Västra Götalandsregionen

Arbetsgruppen har etablerat en kontakt med Sveriges kommuner och landsting, SKL och bett dem göra beräkningar på hur en eventuell skatteväxling skulle slå ekonomiskt med hänsyn tagit till det statliga utjämningsystemet.

Beräkningen kommer att göras utifrån senaste prognosen för ägarersättningen till Västtrafik för 2008. En annan förutsättning för beräkningen är att standardkostnaden för kollektivtrafiken i kostnadsutjämningsystemet ändras till att bli lika per invånare för alla kommuner. Beräkningarna kommer att göras på dagens ägarersättning rakt av samt på en variant där spårvagnstrafiken har lyfts bort.

Vidare kommer arbetsgruppen att kommentera vissa avgränsningsfrågor som kan bli aktuella vid en eventuell skatteväxling, tex skolskjuttrafik, kommunala rabatter mm.

Arbetsgruppen har som ambition att presentera ett underlag den 11 september som ska kunna ligga till grund för en politisk bedömning av det fortsatta arbetet.

4. Lägesrapport om arbetet med alternativ bilaga 13

Ulrika presenterar och går igenom olika principalternativ som bilaga 13-gruppen har tagit fram samt presenterar gruppens rekommendation på vilka alternativ som vi bör utreda vidare. Syftet är att nå;

- En enklare och därmed mer transparent modell

- En modell som bättre ”hänger med” när resandet och kollektivtrafiken utvecklas

Arbetsgruppen har arbetat fram 3 principalternativ utifrån ett fortsatt avgränsat lokalt och regionalt ansvar. Dvs regionen har huvudansvaret för den regionala trafiken och kommunerna för den lokala trafiken inom den egna kommunen.

Arbetsgruppen konstaterar att en modell som helt baseras på resor inte går att lösa på ett tillfredställande sätt utifrån statistik som fås i betalsystemet. Man har därför delvis gått ifrån resor som fördelningsnyckel i två av de tre principalternativen.

I **alternativ 1** fördelas intäkterna direkt utifrån försäljningen utan att först fördelas ut på linjer/resor (lokala intäkter/kort går direkt till kommunen och regionala intäkter/kort går direkt till regionen). En följd är att modellen blir stämpplingsoberoende. Vidare föreslås kommunerna finansiera all trafik som går inom en kommun (börjar och slutar i samma kommun.). Två alternativ finns för hantering av den regionala trafiken.

I **alternativ 2** beräknas kostnader och intäkter för varje linje. Linjerna delas in i produkter eller produktgrupper. En fast mall bestäms för ägarfördelning av underskottet för respektive produkt utifrån produktens funktion. Dvs kommunerna har betalningsansvaret för produkter med lokal funktion (t ex stadstrafik) och regionen för produkter med regional funktion (t ex regiontåg). För produkter med lokal-regional funktion föreslås att fasta mallar sätts och att finansieringen delas. Det bör dock alltid vara *en* part som har huvudansvaret.

I **alternativ 3** fördelas både intäkter och kostnader efter resor såsom idag, och baseras på resvägsundersökningar. Förenklingar görs för att minimera antalet stämpplingsvärden genom att linjer grupperas och genom att linjer av rent lokal karaktär undanhålls resvaneundersökningarna och betalas direkt av respektive kommun. Alternativet förordas ej av arbetsgruppen.

En utgångspunkt är att betalningsbalansen mellan kommunkollektivet och regionen även fortsättningsvis ska vara nära 50/50. Det kan innebära att överföringar sker i form av en fast % -sats eller fast bidrag t ex från regionen till kommunerna för lokal trafik. Det gäller i både alternativ 1 och 2.

En nackdel med ett avgränsat regionalt och lokalt ansvar är att det finns en risk att trafiken delas in i ”ditt och mitt” och fungerar sämre som en helhet. Arbetsgruppen har därför diskuterat vikten av att alla är med och betalar de fasta kostnaderna för att känna ett ansvar för bolaget som helhet, och inte bara ser till sin egen kommuns lokala intressen. De fasta kostnaderna kan definieras på olika sätt. Idag fördelas stor andel av de fasta kostnaderna ut på trafiken. Om detta bör vara fallet även i framtiden föreslås ingå i det fortsatta utredningsarbetet. Birgitta Johansson ser det som angeläget att utreda vidare hur det fasta administrativa kostnaderna kan hanteras i ett framtida avtal.

Peter Skoglund tog upp frågan om ansvar för kollektivtrafikens infrastruktur. Problemet är att Vägverket inte har tillräckligt med pengar till kollektivtrafiken på det statliga vägnätet. Det handlar både om att bygga både hållplatser och vändplatser som tex kan resultera i att ägarna får bekosta mer produktion än nödvändigt.

Regionala ägarrådet beslutade att ge projektgruppen i uppdrag att gå vidare med alternativ 1 och 2 och:

- a) konkretisera modellerna
- b) testköra

c) konsekvensanalysera

Inklusive ta fram förslag på fördelning av fasta kostnader.

Förslag på tidplan för detta arbete ska presenteras vid nästa möte den 11 september.

5. Inför verksamhetsplanen för 2010-2012

- Struktur

- Regionala ägarrådets temasidor

Maria Larsson informerar att Västra Götalandsregionen i sitt yttrande över verksamhetsplanen för 2009-2011 önskade att verksamhetsplanen skulle utarbetas i 3-årscykler med begränsad uppdatering åren däremellan. Vi har därefter haft en dialog med Västtrafik om och kommit fram till att det är klokt att invänta den översyn som pågår nu av avtalet och alla processer som sker mellan bolaget och ägarna. Västtrafik har därför för avsikt att bygga kommande verksamhetsplan på samma struktur som den senaste.

Regionala ägarrådets temasidor i verksamhetsplanen är tänkta att spegla rådets inriktning på arbetet under året. Ägarrådet har tidigare beslutat att fortsätta på temat miljö och klimat för 2008 men i realiteten har inte det funnits tid att behandla temat. Diskussionerna om processen för nytt avtal har istället tagit stort utrymme och sekretariatet föreslår därför att temat för 2008 istället handlar om viktiga frågor för ägarskap och nytt avtal. Förslag på punkter:

- Resenärens i fokus – under årets diskussioner har just resenärens behov lyfts fram vid flertalet tillfällen.
- Samarbete kommuner och region och det gemensamma ansvaret för kollektivtrafikens utveckling
- Miljöperspektivet och ett kraftfullt ökat resande för att klara klimat och trängselproblematiken
- Västra Götaland är en diversifierad region när det gäller geografi, befolkning, näringsliv och infrastruktur. Kollektivtrafikssystemet måste fungera bra i hela regionen trots olika förutsättningar.

Andra frågor lyftes även som intressanta för Västtrafiks långsiktiga strategiska arbete, såsom betydelsen av ökad komfort i fordon, betydelsen av att blicka utåt internationellt, innovationer och teknikutveckling på längre sikt, ägardialog vid upphandlingar, diskussion om betydelsen av vara operatörsberoende mm.

Regionala ägarrådet ger sekretariatet i uppdrag att arbeta fram ett förslag på text som skickas ut innan nästa möte den 27 oktober.

6. Kort information om Ägarforum 2008

Maria Larsson informerar att Alingsås stadshotell är bokat för Ägarforum den 21 november. Huvudpunkten på dagordning är Ulf Lundin, generaldirektör för Rikstrafiken och ansvarig utredare för ny kollektivtrafiklag (där Birgitta Johansson sitter med som expert).

7. Studieresan

Ulrika Bokeberg informerade att Skånetrafiken är kontaktade och att de hälsar oss välkomna den 27 och 28 november. Ulrika föreslår att vi bor i Malmö och åker via Hässleholm antingen på dit eller hemvägen.

Förslaget är att träffa politiker från kollektivtrafiknämnden i Region Skåne, politiker från både stora och små kommuner samt tjänstemän på Skånetrafiken. Ägarrådet önskade att fokusera på att diskutera inflytande- och ägarfrågor. Sekretariatet återkommer med förslag på program på mötet i oktober.

8. Budgethearingar

Maria Larsson informerar om tider för Västtrafik budgethearingar. Ägarrådet är inte representerat på hearingarna utan det är respektive ägare som skickar representanter. För regionens del är det Regionutvecklingsnämnden som är representerad.

Följande tider gäller:

Fyrbodals: 15 september kl 15

Skaraborg: 16 september kl 16

Göteborgsområdet: 17 september kl 9.15

Sjuhärad: 17 september kl 14

9. Övriga frågor

Mimmi von Troil tog upp att Banverket har lämnat ett önskemål om att få informera om Kraftsamling Väst på ett samrådsmöte. Rolf Thor informerade att projektet har startat pga av ett tidigare stort missnöje med tågens tidhållning. Ett antal intressenter jobbar i ett långsiktigt perspektiv för att öka punktligheten och tillförlitligheten i tågtrafiken. Vissa åtgärder har redan vidtagits och det har gett resultat. Bland annat har punktligheten på både Alingsås- och Kungsbackapendeln förbättrats. Sekretariatet får i uppdrag att bjuda in Banverket till nästa samrådsmöte med Västtrafik den 11 september.

Sören Kviberg informerade att Svensk kollektivtrafik (fd SLTF) arrangerar persontrafikdagar i oktober på Svenska mässan i Göteborg.

10. Nästa möte

Nästa samrådsmöte med Västtrafik är den 11 september i Skövde kl 10-13. Enbart regionala ägarrådet har möte både före och efter, kl 9.30-10 samt 13.30-15

Observera att mötet den 30 oktober är flyttat till den 27 oktober.

Anteckningar

Maria Larsson

Justeras

Birgitta Johansson